

УДК 81.111:81'25

DOI https://doi.org/10.24919/2663-6042.17.2022.16

ХИБНІ ДРУЗІ ПЕРЕКЛАДАЧА В ІСТОРІЇ МОВИ ТА СУЧАСНОМУ СТАНІ

Панченко О. І.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Статтю присвячено систематизації лексичних одиниць категорії «хибних друзів перекладача» (ХДП), зокрема створено ідеографічну класифікацію найпоширеніших лексичних одиниць, описано їхню етимологію й зіставлено історичний та сучасний стан цих слів. Передусім обґрунтовано актуальність теми роботи: її зумовлено тим, що ХДП викликають значні труднощі у перекладацькій та педагогічній діяльності. Проаналізовано різні визначення поняття «хибні друзі перекладача» та запропоновано власну дефініцію цього терміна, згідно з якою «хибні друзі перекладача» – це слова пари двох (або більше) мов, які схожі за формою (графічною або фонетичною), але історично мають різне походження та відповідно значення.

Зауважено, що англійська мова, завдяки історичним зв'язкам і різноманітним запозиченням, зокрема з латини, французької, грецької мови та взагалі більшості мов світу, має надзвичайно багату палітру аналізованої категорії лексики. Дібраний фактичний матеріал репрезентовано вісьмома тематичними групами. Серед них – назви страв, слова, які характеризують людину чи інші живі істоти, назви транспортних засобів, предметів побуту, занять та професій або предметів професійного спрямування, назви рослин, абстрактні слова, предмети-речі, що не входять до інших груп. Чинником систематизування в запропонованій класифікації «хибних друзів перекладача» послужили характер та природа оманливості, що дало підстави виокремити три групи. Першу групу (найчисленніша) сформували оманливі слова, які викликають прямі оманливі асоціації у свідомості людини. До другої групи (також досить численна) увійшли оманливі слова, які найчастіше мають в мові «псевдодоблизнюків», тобто слова з подібним написанням, звучанням і / або значенням (пароніми). Третя група об'єднала оманливі слова, які викликають частково неправдиві асоціації, однак, на відміну від першої групи, асоціація виявляється у деяких значеннях полісемантичного слова помилковою.

Етимологічне дослідження ХДП англійської мови та їхніх відповідників українською пояснює історичне походження та сучасний розвиток їх. Підсумовано, що різні ідеографічні групи по-різному поширені в сучасній мові та що в цих групах слів спостерігається певний семантичний словотвір, зокрема зміна значення аналізованих одиниць.

Ключові слова: хибні друзі перекладача, ідеографічна класифікація, етимологія, зміни у значенні.

Panchenko O. I. False friends of translator in language history and contemporary state. The article deals with the systematization of lexical units belonging to the category “false friends of the translator”, in particular the ideographic classification of the most widespread lexical units has been created, their etymology is described and their historical and contemporary states are compared. analyzes its various definitions, offers the definition of this term. First of all the urgency of the topic is explained: it is preconditioned by the fact that false friends cause significant difficulties primarily in translation and pedagogical activities. Various definitions of the notion “false friends of the translator” are analyzed and our own definition has been suggested according to which these are the words of a pair (or more) of languages that are similar in form (graphic or phonetic), but historically have different origin and, accordingly, meaning.

It is stated that the English language has an extremely rich palette of the analyzed vocabulary due to its historical connections and various borrowings from Latin, French, Greek and most of the world's languages in general. The accumulated factual material is represented by eight thematic group. Among them there are names of dishes, words describing a human or other living beings, names of vehicles, household items, occupations and professions, or professional objects, plant names, abstract words, objects-things that do not belong to any group. The systematizing factor in the suggested classification of “false friends of the translator” is various character and the nature of deception which gives the possibility to single out three groups. The first group (the most numerous) is formed by deceptive words that cause direct deceptive associations in the human consciousness. The second group (also rather numerous) includes deceptive words that most often have so called language “pseudo-twins”, i. e. words with a similar spelling, sound and / or meaning (paronyms). The third group joins misleading words that evoke partially false associations, however, in contrast to the first group, the emerging association is in some meanings of the polysemantic word erroneous.

An etymological study of the English false friends and their counterparts in Ukrainian explains their historical origins and modern development. The conclusion of the study is that different ideographic groups are distributed differently in modern language and in these groups of words there is a certain semantic word formation, in particular a change in meaning of the analyzed units.

Key words: false friends of the translator, ideographic classification, etymology, changes in meaning.

Постановка проблеми та обґрунтування актуальності її розгляду. «Хибними друзями перекладача» (ХДП), або міжмовними омонімами, називають пари слів різних мов, що частково збігаються у плані вираження, але значно розходяться у плані змісту. Актуальність теми дослідження зумовлена постійним інтересом лінгвістів до вивчення ХДП, що викликають труднощі передусім у перекладацькій та педагогічній діяльності і тому вимагають теоретичного осмислення, а також до типологічного й лексикографічного опису лексики різних мов. У центрі нашої уваги – хибні друзі перекладача з англійської та української мов.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Першу спробу лексикографічного опису «хибних друзів перекладача» зроблено Е. Мовільоном 1747 року. У 1788 році в м. Зальцбурзі вийшов лексикографічний нарис А. Портітора, який стосувався «фальшивих друзів перекладача» французької та німецької мов.

Загалом вивченню проблеми «фальшивих друзів перекладача» присвячено дослідження Ю. Маслова, Е. Скороходька, Р. Будагова, Д. Лотте, В. Акуленка, В. Дубічинського, Т. Кияка, А. Капуша, Л. Моршану та ін. В. М. Мирошниченко, досліджуючи ХДП в науково-технічному стилі, зазначає, що «в широкому сенсі «хибні друзі перекладача» – це прояв психолінгвістичного змішання мов, зокрема інтерференції. Історично «хибні друзі перекладача» є результатом взаємного впливу мов або виникають в результаті випадкових збігів. <...> Особливо гостро постає дане питання перед перекладачами науково-технічної літератури, оскільки саме для науково-технічних текстів є характерним великий відсоток міжмовних аналогізмів та інтернаціоналізмів, обумовлений широкими міжмовними контактами у сфері науки та техніки» [2]. Більшість учених зосереджуються на проблемах перекладу ХДП, ми ж звернемо увагу на їхню тематичну своєрідність та зв'язок з історичним розвитком мови.

Формулювання мети й завдань дослідження. **Мета** дослідження полягає у визначенні типології англо-українських ХДП і зіставленні механізму інтерференції при контакті мов. Для досягнення поставленої мети доцільно виконати такі **завдання**: знайти витоки, проаналізувати й узагальнити накопичений наукою досвід вивчення феномену «хибні друзі перекладача» для його подальшого застосування в практичному дослідженні; розглянути назване явище в аспекті синхронії / діахронії мовного знака; провести аналіз англійсько-українських «хибних друзів», заснований на семантичному, формальному й етимологічному критеріях; спрогнозувати випадки змішання досліджуваних одиниць і в такий спосіб представити класифікацію їх. Практичний матеріал дослідження сформувавши понад 400 корелятивних слів англійської та української мов, дібраних з двомовного словника [3].

Виклад основного матеріалу дослідження. До ХДП, або міжмовних омонімів, відносять слова у двох або більшій кількості мов, між якими відбувається процес перекладу та які подібні за ступенем тотожності фонетичної та / або графічної форми,

але є різними за значенням. Також до міжмовних паронімів належать слова зіставлених мов, які є не зовсім подібними за формою, але яким властиво викликати хибні, неправильні асоціації серед деяких людей (перекладачів чи просто користувачів мови) та бути тотожними одне одному, незважаючи на різні лексичні значення. Ми розуміємо термін «хибні друзі перекладача» як слова пари двох (або більше) мов, що схожі за формою (графічною або фонетичною), але історично мають різне походження та відповідно значення.

Серед основних причин, які зумовлюють появу ХДП, вчені називають: 1) незалежний розвиток мов, внаслідок якого слово може мати різні значення у споріднених мовах, що походять від одного кореня; 2) зміну значення внаслідок запозичення з метою номінації нового поняття, що не має лексичного аналога в тій чи іншій мові; 3) паралельне запозичення, коли дві мови запозичують слова з різними значеннями з третьої мови; 4) використання однакових слів у різних мовах при утворенні термінів шляхом переносу назви; 5) асоціації первинного значення зі схожими ознаками різних об'єктів термінування; 6) надання переваги в різних мовах різним аспектам змістової структури міжнародних термінів [1, 18–19].

Аби зрозуміти, до яких видів лексики належить категорія «хибні друзі перекладача», потрібно провести семантичний аналіз слів і структурувати їх тематичними групами. Для цього здійснено вибірку найчастотніших слів категорії «хибні друзі перекладача». Наша класифікація (обсягом 400 мовних одиниць) охоплює 8 тематичних груп. Далі представлено найуживаніші слова з кожної тематичної групи з відповідними коментарями й ілюстраціями.

До першої групи належать назви страв та видів їжі: *biscuit, cereal, macaroon, marmalade, pasta, vinaigrette* тощо. Проілюструємо проблемність використання та розуміння слів цієї групи на прикладі *marmalade* (густе варення передусім з апельсинів, можливо, лимонів, айви або абрикосів), що вживається як десерт. В українській мові *мармелад* – це цукерки або желеподібна маса з фруктового або ягідного пюре, звареного з цукром і картопляним крохмалем.

Другу групу сформували слова, які характеризують людину: *accurate, aspirant, complexion, Dutch, family, genial, honor, individual, intelligence, intelligent, insult, null, patience, personal, profane, urbane, venerable, virtuous* тощо. Із цієї групи особливо увагу приділимо слову *patience*, яке може перекладатися як: 1. Терпіння, терплячість; витривалість: *The situation he had got into <...> was not inextricable, but it would have needed a certain amount of patience and energy and determination and common sense to put it right* (R. Aldington) // *Відносини, в яких заплутався Джордж, можна було б і розплутати, але на це потрібна була б дециція терпіння, і енергії, і рішучості, і здорового глузду.* 2. Наполегливість, старанність: *He that can have patience can have what he will* (B. Franklin) // *Той, у кого є наполегливість, досягне своєї мети.* 3. Складені за певними правилами для розваги або ворожіння гральні карти;

пасьянс (значення, про яке, як свідчить наш викладацький досвід, часто забувають під час перекладу): *Come along and I'll lay out your patience for you* (K. Mansfield) // *Ходімо, я розкладу для вас пасьянс*.

До третьої групи уналежнюємо назви транспортних засобів та засобів пересування: *balloon, elevator, wagon*. Словом, яке часто викликає труднощі під час перекладу, можна вважати іменник *elevator*. Його переклад такий: 1. *амер.* Ліфт; *express* – швидкісний ліфт: *He belonged to the sky-scraper and the express elevator, the ice-cream and the dry Martinis...* (G. Greene) // *Він належав до світу, в якому були хмарочоси і швидкісні ліфти, морозиво і сухе маріні...* 2. Вантажопідйомний пристрій, підйомник; транспортер для переміщення вантажів, конвеєр, перевантажувач; *construction* ~ будівельний підйомник; *chain* ~ ланцюгової елеватор. 3. (*grain* ~) Зерносховище з механічними пристроями для прийому, очищення, сушки, зберігання і відвантаження зерна; елеватор. 4. Авіаційне кермо висоти.

Четверта група об'єднує назви предметів побуту: *babushka, cloak, spectacles*, а п'ята – назви занять та професій і предметів професійного спрямування: *ammunition, baton, chef, cession, codex, compositor, matrass, mayor, motorist, obligation, patron, physician, principal, servant, tank, translation, valet* тощо.

Слово *ammunition* звернуло на себе увагу всього світу у зв'язку з подіями війни в Україні. Як зазначає газета «Вашингтон Пост» [4], *Ukrainian President Volodymyr Zelensky was asked to evacuate Kyiv at the behest of the U.S. government but turned down the offer. Zelensky said in response: "The fight is here; I need ammunition, not a ride," according to a senior American intelligence official with direct knowledge of the conversation, who described Zelensky as upbeat* // Як зазначають українські мас-медіа, «Мені потрібна зброя, а не евакуація» – *I need ammunition, not a ride* – ці слова Володимира Зеленського, сказані керівництву США у відповідь на пропозицію сховатися від російського нападу за кордоном, вже стали крилатим висловом на Заході.

До шостої групи належать назви рослин та живих істот (окрім людей): *dragonfly, lily of the valley, troop*; до сьомої – абстрактні слова, які не входять до жодної групи: *attraction, climax, concern, justice, multiplication, nature, objective, prospect, repetition, scenery, spectre, variety*. Цікавим прикладом із цієї групи є слово *nature* та його неоднозначний переклад: 1. Природа (весь матеріальний, органічний і неорганічний світ): *It is a law of nature that everything changes* // *Все змінюється, це закон природи*. 2. Природа (що не створено людиною): *Nature is at its best in spring* // *Природа особливо хороша весною*. 3. Природний стан людини: *Some 18th century writers were in favour of a return to nature* // *Деякі письменники XVIII століття були прихильниками теорії повернення людини до свого природного стану*. 4. Вроджені властивості; характер; вдача; природа; = натура; *ill* ~ дурний характер; *by* ~ по природі, від народження; *it's the ~ of a dog to bark* – собаці властиво гавкати; 5. Сутність, основна риса; натура; природа: *Chemists study the nature of gases* // *Хіміки вивчають природу*

gasів. Під, сорт, клас, тип: *Things of this nature do not interest me* // *Подібні речі мене не цікавлять*.

Восьму групу утворюють назви предметів-речей та слова, які не підходять до жодної з категорій: *actually, arc, astrakhan, benzene, billet, buffet, cabinet, camera, clay, club, colon, concourse, corpse, data, depot, fabric, film, hospital, industry, list, magazine, mark, metropolitan, piston, public house, reclaim, replica, resin, satin, solid, spirt, stool, terminus, trace, treck, wallet* тощо. З-поміж усіх наведених прикладів цієї групи варто звернути увагу на переклад слова *hospital*, яке дуже часто потерпає від некомпетентності перекладачів: 1. Місце лікування хворих і поранених; лікарня; шпиталь; *to be in* ~ лежати в лікарні; *to go to* ~ лягати в лікарню; *to be taken to* ~ бути вивезеним в лікарню; *to be out of* ~ виходити з лікарні; *to discharge from* виписувати з лікарні; *isolation* ~ інфекційна лікарня; *mental* ~ психіатрична лікарня; *children's* ~ дитяча лікарня; 2. (завжди з ім'ям власним) Благодійний заклад (напр., школа, богадільня тощо); *Christ's Hospital* (назва школи); 3. Лікарняний, санітарний; шпитальний; ~ *plane* санітарний літак; ~ *train* санітарний поїзд; ~ *nurse* медична сестра (скор. медсестра).

Як виявилось, найбільша кількість слів належить до групи, які найскладніше класифікувати та віднести до якоїсь конкретної групи (37%). Другою за чисельністю є група, у якій слова характеризують людину чи іншу живу істоту (18%); третьою – група слів, які мають стосунок до занять, професій та предметів професійного спрямування (17%). Абстрактні слова, які не входять до жодної групи, посідають четверте за кількістю місце (12%). Назви страв та видів їжі – п'яте (6%). Шостими за кількістю є назви рослин та живих істот (4%). Сьоме та восьме місце розділили групи слів, що позначають засоби пересування та предмети одягу (по 3%).

З урахуванням різного характеру та природи оманливості вдалося виокремити три групи «хибних друзів перекладача». Перша група (найчисленніша) – це оманливі слова, які викликають прямі оманливі асоціації у свідомості людини. До них здебільшого належать так звані інтернаціоналізми, або псевдоінтернаціоналізми. Так, в англійській мові *accurate* – часто помилково перекладають як *актуальний* замість правильного *реальний, фактичний*; *complexion* – часто помилково перекладають як *комплексія* замість правильного *колір обличчя або шкіри* тощо.

До другої групи (також досить численна) зараховуємо оманливі слова, які здебільшого мають у мові «псевдоблизноків», тобто слово з подібним написанням, звучанням і / або значенням. Йдеться про пароніми. За аналогією з «хибними друзями перекладача» пароніми іноді називають ще «хибними братами». Це такі слова, як: *civic* – *civil, personal* – *personnel conscience* – *consciousness, desert* – *dessert, accept* – *except, critic* – *critique, emigrate* – *immigrate, adopt* – *adept, wear* – *ware, naval* – *navel, wander* – *wonder, wet* – *whet, flower* – *flour* тощо.

Третя група об'єднує оманливі слова, які викликають частково неправдиві асоціації. Ці слова

зовні схожі на слова з першої групи, оскільки вони теж викликають пряму асоціацію з відповідним українським словом, однак, на відміну від одиниць першої групи, спровокована асоціація виявляється в деяких значеннях полісемантичного слова помилковою. Наприклад: *solid* – *солідний*, *original* – *оригінальний*, *realise* – *реалізувати*. Англійські слова *solid*, *original*, *realise* мають значення (відповідно) *солідний*, *оригінальний*, *реалізувати*. Проте в англійській мові ці значення часто є або маловживаними, або зовсім не використовуваними, тоді як інші значення цих слів, про які часто забувають (або не знають взагалі), є головними або найбільш уживаними: *solid* – *суцільний*, *монолітний*, *масивний*; *original* – *справжній*, *первинний*, *істинний*, *справжній*; *realise* – *усвідомлювати*, *розуміти*.

Етимологічне дослідження ХДП англійської мови та їхніх відповідників українською пояснює історичне походження та сучасний розвиток їх. Розглянемо кілька прикладів, які, на нашу думку, можуть викликати найбільше труднощів під час перекладу. Почати варто з «хибного друга» *buffet*, яке українською мовою найчастіше перекладається як *буфет*. Це слово має кілька значень, серед яких: 1. Удар (кулаком); тумах: *He received several buffets about the head and shoulders* // Він отримав кілька ударів по голові і по плечах. 2. Неприємність, засмучення. 3. Шафа для зберігання посуду, столової білизни, закусок і напоїв: *In the buffet they saw old Chinese porcelain-figures* // У буфеті вони побачили фігурки зі старовинної китайської порцеляни. 4. Буфетна стійка: *The girl behind the long buffet offered him a cocktail* // Дівчина, що стояла за довгою стійкою бару, запропонувала йому коктейль. Аналізоване слово в англійській мові походить від старофранцузького слова *buffet*, від італійського *buffetto* ('штовхати'). До української мови воно потрапило з німецької мови від *Büfett*, яке, зі свого боку, походить від того самого старофранцузького *buffet*, але вже у значенні 'лава, лавка', відомого з 1150 року. Подальша етимологія залишається не виразною.

Далі пропонуємо ознайомитися зі словом *club*, яке українською мовою часто перекладається як клуб. Звісно, це слово має такий переклад, але, окрім нього, воно також – залежно від контексту – може перекладатися як: 1. Важка палиця; кийок: *The club is often used as a weapon, especially by policemen* // Дубинка часто використовується як зброя, особливо поліцейськими. 2. Ключка, бита (у гольфі, хокеї). 3. Трефова масть, трефи. Якщо проаналізувати походження цього слова, то стає зрозуміло, що воно бере свій початок від староанглійського слова *clubbe*, яке, своєю чергою, походить від старонорвезького слова *klubba*, *klumba* ('дрюк, дрючок, кийок'), в основі якого лежить протогерманське **klumþō* ('застібка; колода, кряж') протоіндоєвропейського походження від **glemb-*, **glemb-* ('колода, кряж'). Щодо іншого значення цього слова, зокрема клуб як 'об'єднання людей одного соціального кола', то воно може брати свій початок від латинського *globus*, *glotus* (куля) і, ймовірно, має спільне із середньоніжньонімецьким *kolve* ('колба, балон') та сучасним німецьким *Kolben*

('колба'). Український клуб може походити від праслов'янського **klǫbъ*, від якого пішло церковнослов'янське *кльбо* ('куля, клуб, клубок'). Але вірогідніше, що воно, як і в англійській мові, бере початок від латинського *globus*. Ані спорідненість, ані запозичення із сімейства нім. *Klumpen* не прийнятні.

Також варто звернути увагу на слово *fiction*. Цей «фальшивий друг» вводить в оману багатьох перекладачів, змушуючи перекладати себе словом *фікція*. Слово походить від старофранцузького *ficcion* ('вігадка, хитрість, винахід'), від латинського *fictionem*, *fictio* ('створення, вигадкування'), від *fingere* ('формувати, розробляти'). У сучасній англійській мові це слово перекладається як: оповідна художня література ('романи, повісті' тощо): *There is no need for the writer of fiction to be an expert on any subject but his own...* (W. S. Maugham) // Письменникові немає потреби бути фахівцем в якій би то не було царині, крім своєї власної. *He prefers history to fiction* // Він віддає перевагу історичній літературі, а не белетристиці. До української мови слово *фікція* потрапило під час царювання Петра I, який перейняв французьке слово зі значенням 'вігадка, дещо не реальне'.

Цікавим є «хибний друг» *genial*, який помилково перекладають як *геніальний*. Насправді, це слово походить від середньофранцузького *génial*, від латинського *geniālis* зі значенням 'веселий, святковий'. З англійської мови перекладається як: 1. Веселий, добрий, сердечний, привітний: *It seemed <...> as if one were talking to a genial host* (S. Leacock) // Здавалось, що <...> розмовляєш із привітним господарем. 2. Сприятливий (для росту); благотворний, життєдайний. Слово *геніальний* є похідним від іменника *геній*, який, зі свого боку, походить від латинського *genius* ('дух, геній'). Англійський переклад – *highly gifted, of genius* (останнє має те саме походження).

Наступним оманливим словом є прикметник *gracious*, яке помилково перекладають як *граціозний*, замість *добрий*, *милолюбивий*, *поблажливий*, *прихильний*, *люб'язний*: *Encouraged by these gracious words, and by my aunt's extending her hand, Barkis came forward...* (Ch. Dickens) // Підбадьорений цими лагідними словами і тим, що моя тітка простягнула йому руку, Баркіс ступив вперед... Причина полягає в походженні цих схожих слів. *Gracious* походить від середньоанглійського, від старофранцузького *gracieus*, від латинського *gratiosus*, *gratia* ('приємність, краса; милість'). А український «фальшивий друг» походить від італійського *grazioso* ('витончений'), хоча також бере свій початок від латинського *gratia* ('приємність, краса; милість').

«Фальшивий друг» *magazine* дуже часто стає магазином, хоча основними його значеннями є: 1. Журнал: *"The Philosophical Magazine"* // «Філософський журнал». 2. Склад боєприпасів; речовий склад: *The reserve ammunition is kept in the magazine* // Запас патронів та снарядів зберігається на складі боєприпасів. 3. Коробка гвинтівки для вкладання патронів: *Cartridges are placed in a tube or magazine under the barrel* // Патрони закладаються в трубку або магазин, що знаходиться під

стволом. Таке непорозуміння відбувається через те, що *magazine* є омофоном з українським *магазином*, який походить від німецького *Magasin*, через французький *magasin* від арабського *مخازن* (*maḥāzin*) ‘склад’, з *خازن* (*ḥāzana*) ‘накоплювати, зберігати’, тоді як англійський омонім отримав із плином часу значення *періодичного видання*, але зберіг значення приміщення для збереження чогось (патронів зброї чи складу боєприпасів).

Ще одним прикладом омофонії під час перекладу «фальшивого друга» є дієслово *reclaim*, якому помилково намагаються надати значення ‘рекламувати’. Слово походить від французького *réclame*, англо-норманського *reclamer*, від латинського *reclāmō* (‘голосно суперечити, кричати’). Його адекватним перекладом може бути: *виправляти; відновлювати; освоювати занедбані землі*: *The county council bought the reclaimed areas // Повітова рада придбала меліоровані землі*. 2. Морально виправляти (людину), пом’якшувати, цивілізувати 3. Приручати диких тварин. 4. Регенерувати. 5. Вимагати повернення. До української мови дієслово *рекламувати* прийшло з французької мови *réclame* (ключове слово в кінці сторінки) так само, як і до англійської, але з часом змінило значення на ‘привертати увагу до чогось чи когось’.

Прикладом «хибного друга» в англійській мові може слугувати й прикметник *virtuous*, який українською мовою хибно перекладають як *віртуозний*. В українській мові еквівалентами є: 1) той, що має високі моральні чесноти; 2) високоморальний;

3) праведний; 4) добродішесний; 5) цнотливий: *A virtuous woman is a crown to her husband* (The Holy Bible) // *Добродішна дружина – прикраса чоловіка*. *Thereupon Urquhart would make a virtuous protest* (A. Cronin) // *Тут Екхарт почав благородно протестувати*. Обидва слова – як *virtuous*, так і *віртуозний* – мають спільне походження: від італ. *virtuoso*, буквально ‘добродішесний, сильний’, від латинського *virtus* ‘чеснота’. Але значення ‘віртуозний, майстерний’ не закріпилося за англійським словом, оскільки на час запозичення в староанглійській мові існував його еквівалент. Слово було запозичене романськими мовами, в тому числі й італійською, звідки й прийшло до української мови зі значенням ‘майстерний’.

Висновки та перспективи досліджень. Різні ідеографічні групи отримують різне поширення в сучасній мові та в цій групі слів спостерігається певний семантичний словотвір, а саме зміна значення. Провівши етимологічне дослідження, можна зробити висновок, що більшість ХДП мають латинське походження, деякі мають давньогерманське походження, наявні також ХДП індійського, португальського, арабського та іншого походження. Значна перевага за кількістю слів із латинським походженням пов’язана з тим, що ці слова є інтернаціоналізмами, а більшість інтернаціональних слів походять з латинської мови. Перспективи дослідження вбачаємо у вивченні можливостей перекладу хибних друзів викладача відповідно до їхньої семантичної групи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кияк Т. Р. «Фальшиві друзі перекладача» як проблема міжкультурної комунікації. *Наукові записки. Серія : Філологічні науки (мовознавство)*. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2010. Вип. 89 (1). С. 17–20.
2. Мирошніченко В. М. Проблеми перекладу «хибних друзів перекладача» з англійської мови на українську. *Восточно-Европейский журнал передовых технологий*. 2011. Т. 2. № 10. URL: <http://journals.uran.ua/eejet/article/viewFile/1868/1763>.

ДЖЕРЕЛА ФАКТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ

3. *Англо-русский и русско-английский словарь «ложных друзей переводчика»* / под ред. В. В. Акуленко. Москва : Сов. энциклопедия, 1969. 383 с.
4. Telford T., Timsit A., Pietsch B. and Duplain J. As war enters bloody new phase, Ukraine again calls for more weapons. 2022. URL: <https://www.washingtonpost.com/national-security/2022/04/10/ukraine-russia-war-zelensky/>

REFERENCES

1. Kyiak, T. R. (2010). “Falshyvi druzi perekladacha” yak problema mizhkulturnoi komunikatsii [False Friends of Translator as a Problem of Intercultural Communication]. *Naukovi zapiski. Serija: Filologichni nauki (movoznavstvo)*. Kirovograd: RVV KDPU im. V. Vinnichenka, 89 (1), 17–20 [in Ukrainian].
2. Myroshnychenko, V. M. (2011). Problemy perekladu “khybnykh druziv perekladacha” z anhliiskoi movy na ukrainsku [Problems of translation of False Friends of Translator from English into Ukrainian]. *Vostochno-Yevropeyskiy zhurnal pere-dovykh tekhnologiy*, 2 (10). Retrieved from: <http://journals.uran.ua/eejet/article/viewFile/1868/1763> [in Ukrainian].

SOURCES OF FACTUAL MATERIAL

3. *Anglo-russkiy i russko-angliyskiy slovar “lozhnykh druzey perevodchika”* [English-Russian and Russian-English Dictionary of False Friends of Translator] / pod red. V. V. Akulenko (1969). Moskva: Sov. entsiklopediya [in Russian].
4. Telford T., Timsit A., Pietsch B. and Duplain J. (2022). As war enters bloody new phase, Ukraine again calls for more weapons. URL: <https://www.washingtonpost.com/national-security/2022/04/10/ukraine-russia-war-zelensky/>